

کتاب کار فارسی (درس هفتم)

جعبه‌ی کلمات

کلمات هم‌معنی

سبز شود: رشد کند

فرمانروا: حاکم

جوز: گردو

اندر آن: در آن

کلمات مخالف

دور ≠ نزدیک

باخبر ≠ بی‌خبر

نرم ≠ سفت

خسته ≠ سرحال

زنده ≠ مرده

کلمات هم‌خانواده

مختلف، اختلاف، خلاف

معلوم، علوم، معلم

به بار آمدن: میوه دادن، نتیجه دادن

سر حال: با نشاط

گودال: چاله

گذشته است زِ نود: از نود سال بیشتر است

سر سبز ≠ خشک

جلو ≠ عقب

با دقت ≠ بی‌دقت

جوان ≠ پیر

قوی ≠ ضعیف

تعجب، عجب، متعجب

فرمانروا، فرمان، فرمانده

برنا کتابش را بست و به سرگذشت قهرمان داستان فکر کرد. خودش را به جای او گذاشت و از سرسیزی جنگلی که قهرمان در آن زندگی می‌کرد، در خیالش لذت برد. دلش پر از شادی و شمع شد. حس کرد که به اندازه‌ی او شجاع و سرحال و قوی است. بلند شد و از روی جالباسی، روسری مادر را برداشت و مانند سربند قهرمان داستان، به سرش بست و خطکش خود را به جای شمشیر در هوا تکان داد و با دشمن فرضی شروع به جنگیدن کرد.

درنا که از حرکات برادرش تعجب کرده بود، او را صدا زد و گفت: سردرد گرفتم! چقدر سر و صدا می‌کنی؟ برنا خندید و سربند را از سرش باز کرد.

همان‌طور که در متن بالا می‌بینید از ترکیب کلمات با «سر»، کلمه‌ی جدیدی ساخته می‌شود که معنایی کاملاً متفاوت دارند.

سربند ← سر + بند سردرد ← سر + درد

برای کارهایی که هنوز انجام نشده است و قرار است انجام شود، از «زمان آینده» استفاده می‌کنیم.
کلماتی مانند (فردا، پس فردا، سال بعد، چند دقیقه‌ی دیگر و ...) زمان آینده را نشان می‌دهند. فعل زمان آینده (خواهم، خواهی، خواهد، خواهیم، خواهید، دارند) دارد.

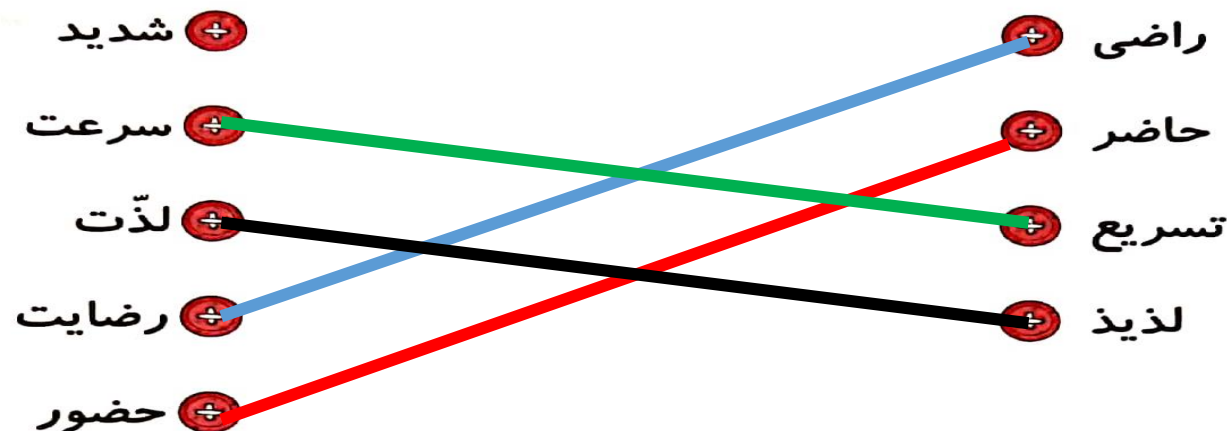
به کلماتی که در آخر جمله می‌آیند و جمله را کامل می‌کنند، «فعل» می‌گویند.

تمرین

۱ کلماتی را که حروف مشترک دارند، به هم وصل کن. (یک کلمه اضافی است.)

۲ درستی ☒ و نادرستی ☐ جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: باید فقط به فکر رفاه و آسایش خودمان باشیم. ☐ **نباید**

ب: پیرمرد داستان «کار نیک»، انسان خودخواهی بود. ☐ **نبود**

پ: روستایی که پیرمرد در آن زندگی می‌کرد، خشک و بی‌آب و علف بود. ☐ **سرسبز و با صفا**

ت: فرمانروا کار پیرمرد را ستایش کرد. ☒

جاهای خالی را با کلمات داخل کادر پر کن. (دو کلمه اضافه است).

عمر - تعجب - معمولی - تصمیم - فرمانروا - قوی

الف: لباس ... معمولی ... پوشید تا کسی او را نشناسد.

ب: ... فرمانروا ... از پیرمرد پرسید از این همه کار خسته نمی شوی؟

پ: جوز ده سال عمر می خواهد / که قوی گردد و به بار آید.

سه کلمه که با «سر» ترکیب شده باشد، پیدا کن و بنویس.

سر بلند

سر حال

سر باز

حالا آن‌ها را در یک جمله مربوط به زمان آینده به کار ببر.

جمله

آن سر باز سر حال و سر بلند خواهد رفت.

کلمه	آش	ـش
چمدان		چمدانش
خانه	خانه اش	
رایانه	رایانه اش	
جامدادی	جامدادی اش	

کلمه	آم	ـم
مدرسه	مدرسه ام	
کتاب		کتابم
سرزمین		سرزمینم
مداد		مدادم

کلمات ناقص را کامل کن.

تـجـب

با صـفا

نـاـرا جـت

جملات زیر را با کلمات داده شده تغییر بده و دوباره بنویس.

الف: سارا پارسال دانش آموز ممتاز مدرسه بود. (سال آینده)

سارا سال آینده دانش آموز ممتاز مدرسه خواهد بود.

ب: دانش آموزان، کتابخانه‌ی مدرسه را تمیز کردند. (امروز)

امروز دانش آموزان، کتابخانه‌ی مدرسه را تمیز می کنند.

پ: مادر بزرگ ژاکت پشمی برای مریم می بافت. (سال گذشته)

سال گذشته مادر بزرگ ژاکت پشمی برای مریم بافت.

